

בימים ההם

מחלבות הגליל העליון

אילת השחר. אילת היא הראשונה במחלבות הגליל העליון במספר הפרות הגזעיות שלה. הפרות שונות: גרמניות, בירותיות, דמשקיות וצידוניות. ביניהן אחדות טובות מאוד. עגלה בת כמה חדשים מוכיחה שם כי גם הגדול במשטב רגיל, כלומר: לשם מילוי צרכי המשק — אפשרי שם. העגלה היא אחת הטובות בארץ.* רוב העגלות וכן גם חלק גדול של הפרות, ילידות הפר, הנן במצב לא טוב מחוסר ידיעה ברורה בטיפול, ובעיקר מחוסר רפת. אפשר כי את העובדה שהשנה המליטו כל הפרות עגלים זכרים יש לזקוף ע"ח הדגנרציה של הפר. הוא צרפתי. בנוגע לחלב: דומה אילת לכל משקי הגליל העליון — אין שם שוק ובזמן האחרון, ברבות החלב עוסקים קצת בתעשית חמאה וגבינה. לשם זה קנו גם ספרטור, בקרוב, עם בואו של ה' פרנק, יתחילו בבנין הרפת (גם בתים) ועד אז אין כמיבן לגשת לשום סידורים חדשים.

מחננים. כאן שאל מי שהוא: אולי לא כדאי לתת לפרות את הטיפול הרצוי, הלא אין מה לעשות בחלב? הדעה הזאת שרק חלק מה חברים תומכים בהם (גם בקבוצות אחרות) מוטעת ביסודה: עי"ז אנו מפסידים לא רק את החלב כי אם גם את הפרה וגם את הדורות הבאים. במחננים עומדת השאלה הזאת בתוקף באשר חלק גדול של הפרות הן ערביות שקשה לותר עליהן, כי הן נותנות יותר מ-3 רוטל חלב ליום (את המספר השנתי אין יודעים עדיין) בכלל טרם באו לידי הכרה, כי דבר שכדאי לערבי או אפילו לסוג ידוע של אכרים המקדיש לפרותיו תשומת-לב עראית, אינו רצוי בשביל קבוצה הרואה בעבודה זו את מרכז המשק, צריך, איפוא, עם שינוי היחס למשק בכלל, להכניס שינוי גמור בעבודת הטיפול והחזקת הבהמות. בהמשך דברי אוכיה כי אין אני מתנגד כל עיקר לגידול בהמות ערביות, אבל אך ורק בתנאים מיוחדים, שאינם לא במחננים ולא בהרבה.

* בינתים נודע לי כי לפני ימים אחדים מתה.

מקומות אחרים שבהם נמצאות פרות ערביות או פרות כאלו שירדו למדרגה של ערביות. למעשה: העובד שם ברפת חרוץ ורציני ויש שם, מלבד פרות אחדות טובות, גם אי אלו מהדור הצעיר שבטיפול אפשר להביאן למדרגה הגונה. בנוגע לרפת — היא אמנם אינה מצוינת אבל בהוצאות לא גדולות אפשר להתאימה לצורך. חברי הקבוצה הסכימו לגשת מיד לאיזה סידורים, כגון: חדר העגלים מחוץ לרפת, מקום מיוחד לעגלות הגדולות והפר וכו'.

תל-חי. גם פה תערובת של פרות גזעיות וערביות, וזה כנראה על יסוד שתי הדעות השוררות שם ביחס לרפת. האחת — בעד פרות חלב טובות והשניה: בעד פרות ערביות פשוטות דוקא. למעשה: מצב הפרות טוב הנהו. הצליחו בקניה וגם החלב הוא טוב. את הפרים נוהגים מנהג פלחים: שולחים אותם לעדר יחד עם הפרות. השפעת הדבר ידועה למדי. יש להם רפת גדולה ועומדים לבנות חדשה, יותר מתאימה. כפר גלעדי. כאן המצב אינו טוב, הסיבה העיקרית: חסר רפת לגמרי. כל החורף עמדו הפרות בחוק, בקור ובגשמים. אולם חשובה היא גם הסיבה השניה: רוב הפרות הן וקנות שהביאו אתם החברים ממקומותיהם השונים ומלבד אחרות גזעיות שגם מצבם לא טוב מסיבה הנ"ל — כולן ערביות. גם כאן מתחבטים בשאלה: גזעיות או ערביות. למעשה: עוד מעט ויגמר בנין הרפת החדשה ויוכלו לגשת ביתר מרץ לענף החשוב הזה.

בנוגע לחלב — בהתחשב עם חלב הכבשים שיש להם (כ-150 גלגל) נגשים עתה ליצירת גבינה טובה הולנדית או דומה לה.

אחרי הסתכלות בתנאי המקום הנ"ל: האק-לים, הקרקע, ובמקצת גם בצורת הישוב — מתעוררות כאן 2 שאלות הדורשות את פתרונו בהקדם האפשרי, שהוא צריך להיות המשען היסודי בעבודת המשק — שאלה אחת נוגעת בכל 4 המשקים וזוהי — שאלת התוצרת. ברור כי אין כיום ולא יהיה כאן גם לעתיד שוק לחלב, כדאי מאוד מאוד כי בזמן הכי קרוב יבררו

לבשר מאשר בפרות חלב. דומני כי ההשקפה הזאת נובעת מאי-בטחון בכחות עצמם ופחד לגשת לדבר אחראי. כל המסתכל בעיון יודה בלי ספק, כי בשורה הראשונה צריכה לעמוד פה עבודת הגידול לשם השגת מין-פרות משובח. יחד עם זה הנני תומך בכל לבי בדעה כי גם הגידול לבשר יכול להיות חלק מבסוס המשק, אולם לא בדרך שעושים זאת הערבים, צריך להשיג פרות ערביות גדולות (גולניות) ולהביא פרי-בשר מחוץ לארץ לשם תערוכת, בשיטה מסוימת. הכנסה זו אינה נופלת, לדעתי, מזו של החלב (כלומר החלב ממש ולא הגידול לשם חלב העומד בכל העולם, במדרגה ראשונה).

מכל האמור נראה כי כדאי לשים לב למשקי החלב שבגליל העליון, ומי שיש לאל ידו (תחנת הנסיון, יק"א וכו') עליו לעזור בשכלול המשקיים שם.

מתוך „השדה“, תרפ"ב. יהושע

המשקים גם בינם לבין עצמם באיזו סוג של תוצרת לעסוק, בכדי שאפשר יהיה בבטחה וב- כוחות משותפים לסלול את הדרך אל התעשייה, רכישת כלים, בדיקת החלב ושאלת השוק. במקום אחר נבאר את החשיבות להתאים את כל סדרי המשק לתוצרת: אפילו שאלת הגזע תלוייה בה. אין למשל כל חשבון להחזיק במשק פרות דמשקאיות שסכום שומן החלב אינו עולה על 2.8%.

שאלה ב' נוגעת בכפר גלעדי ותל-חי. כל התנאים הטבעיים בשני המשקים האלה הם ערובה בטוחה בעד גידול בהמות מוצלח. בהתאמצות ידועה אפשר היה להביא את המצב לידי כך, שאחרי מספר שנים יחדלו לנסוע לבירות ודמשק לשם קניית פרות ויפנו לגליל העליון אשר על גבול סוריה המהוללת בגידול הבהמות.

בגלל תנאי האקלים והמרעה נוטים אחדים לחשוב כי כדאי יותר לטפל בפרות ערביות

כמה ארוחות ביממה?

מחלקת ההדרכה של המכון הפוליטכני בוויירג'יניה (ארה"ב) ערכה ניסויים בשאלת המספר הרצוי של הארוחות ביממה לבקר חלב. ד"ר הארדיסון מודיע שלפי התוצאות הראשונות של הניסויים אפשר להסיק שעגלות מגזע החלב שניזונו 10 פעמים ביממה עלו בהתפתחותם ובהעלאת משקל הגוף שלהן על אלה שקיבלו אותה כמות של מזון, אולם בשתי ארוחות ביממה בלבד. הניסויים נקבעו לשתי תקופות בנות 50 יום. בסוף התקופה הראשונה התברר שהעגלות שניזונו 10 פעמים ביממה הוסיפו בממוצע 490 גרם ליום ואלה שניזונו שתי פעמים ביממה — משקלן עלה ב-325 גרם ליום בס"ה.

אין אפשרות, לעת עתה, ללמד גזירה שווה מהניסויים האלה בשאלת מספר הארוחות לפרות חלב, שאלה זו טעונה עדיין בירור מיוחד ע"י ניסויים נוספים.

גם בצפון קארולינה הושגו תוצאות טובות יותר בהזנת עגלות ע"י חלוקת מנת היום ל-4 ארוחות, מאשר ע"י הגשת הכנה כולה בארוחה אחת.

ד"ר הארדיסון מניח שלתופעה זו צריך יהיה להקדיש תשומת לב מיוחדת בשעת ניתוח וסיכום תוצאות ניסויים בהזנה. אם יתברר באופן סופי היתרון שבארוחות רבות מעד היממה הרי אפשר יהיה לבצע זאת למעשה ע"י כאביסים אוטומאטיים מיוחדים ש"ישחררו" את המנות ברווח-זמן קצובים.

ההפלה המדבקת בעדרי ארצות-הברית

המיניסטריון לחקלאות בארה"ב הכריז על חמש המדינות: וויסקונסין, מיין, ניו-המפשייר, וואשינגטון וקארולינה הצפונית כ„נקיות ממחלת ההפלה“. פירוש תואר זה הוא שלא יותר מ-1% של הבקר במדינה מסוג הנ"ל עודנו נגוע במחלה ולא למעלה מ-5% של העדרים שבכל המדינה הזו נגועים.

פקידי משרד החקלאות הודיעו בהודמנות זו שבכל ארצות הברית הנגיעות בעדרי החלב והבשר היא למטה מ-2% ואף על פי כן הנזק לבעלי העדרים מהמת אבדן שגר, פחת בתנובת החלב והוצאות מזומנים גבוהות יותר לרכישת פרות מילואים נעות בגבולות 50 מיליון דולר בשנה.

הקונגרס הקציב 20 מיליון דולר לשנה לתקופת 1956—1958 כדי להחיש את ביעור מחלת ההפלה והמוסדות המקומיים בכל מדינה אף הם מקציבים 15 מיליון דולר בשנה לשם ניהול המלחמה במחלה זו בהתאם לתוכנית הארצית.